

- 4) рівень системності в державному управлінні природних монополій;
- 5) наявність і дієвість громадського контролю за роллю держави в управлінні природними монополіями;
- 6) професійність керівників органів державного регулювання природних монополій;
- 7) стан економічної і політичної кон'юнктури в країні тощо.

Література

1. Захарченко В.И. Нововведения: мотивация, моделирование, эффективность / В.И. Захарченко. – О. : Одесский национальный ун-т им. И. Мечникова, 2002. – 278 с.
2. Макконнелл К.Р. Экономикс: принципы, проблемы и политика : в 2 т. : пер. с англ. / Кэмпбелл Р. Макконнелл, Стенли Л. Брю. – М. : Республика, 1992. – 400 с.
3. Махмудов О. Загрози для фінансової безпеки / О. Махмудов // Вісник УАДУ при Президентіві України. – 2001. – № 4. – С. 130–135.
4. Офіційний сайт Антимонопольного комітету України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.amc.gov.ua/amc/control/uk/publish/article?art_id=43909&cat_id=64108.
5. Регуляторна реформа у житлово-комунальному господарстві України : аналітична доповідь до проекту "Програма розробки політики" Міжнародного центру перспективних досліджень [Електронний ресурс]. – К., 2005. – 59 с. – Режим доступу: <http://www.icps.com.ua>.
6. Цигилик І.І. Інноваційна політика в системі підприємництва / І.І. Цигилик, С.О. Кропелницька // Актуальні проблеми економіки. – 2003. – № 1. – С. 76–79.
7. Харів П.С. Інноваційна діяльність підприємства та економічна оцінка інноваційних процесів : монографія / П.С. Харів. – Т. : Економічна думка, 2003. – 236 с.

УДК 351.82

БУДІВЕЛЬНА ГАЛУЗЬ ЯК ОБ'ЄКТ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Покатасєв П.С.

аспірант Класичного приватного університету

Annotation

The article investigates the nature and content of state regulation of the construction industry from the perspective of system approach to management. The main directions and forms of regional interference in the construction industry.

Анотація

У статті досліджено сутність та зміст державного регулювання будівельної галузі з позиції системного підходу до управління. Визначено основні напрями та форми регіонального втручання в діяльність будівельних комплексів.

Ключові слова

Будівельна галузь, державне регулювання, державне втручання, будівельні підприємства.

I. Вступ

Державне регулювання економіки покликане, перш за все, забезпечити її сталий розвиток. Процес регулювання економіки потребує розробки певних заходів (економічних, політичних, соціальних), спрямованих на стабілізацію та подальший темп зростання доходів державного бюджету та скорочення видатків. Але особливої актуальності набуває пошук заходів державного регулювання, здатних забезпечити якісні перет-

ворення в економіці та соціальній сфері, сталий розвиток галузей економіки.

Будівельна галузь посідає одне з основних місць в економіці держави. Вона створює основні фонди як виробничого, так і невиробничого характеру для функціонування всіх галузей національної економіки, забезпечує побутові, соціально-культурні потреби населення, сприяє створенню великої кількості нових робочих місць та реалізації продукції інших галузей народного господарства, які споживаються в процесі здійснення основної діяльності – будівництва. Однак ефективність функціонування будівельної галузі залежить від державної політики щодо її підтримки та регулювання, спрямованого на інформаційне забезпечення, створення та нормативно-правової бази оптимального податкового навантаження тощо.

Наукові дослідження у сфері державного регулювання галузей економіки здійснювали: М.В. Болдуєв, О.М. Кондрашов, М.А. Латинін, С.В. Майборода, С.В. Майстро, З.О. Надюк, В.М. Огаренко та ін. Питання державного регулювання будівельної галузі практично не досліджувалися, винятком стали праці А.В. Воробйова, в яких він проаналізував процеси державного управління інвестиційною діяльністю у будівництві і, відпо-

відно, вивчив складові механізми державного регулювання в будівництві шляхом виділення цінової, кредитної, бюджетної, податкової політики та регулювання зовнішньоекономічної діяльності [1]. Тому процес державного регулювання будівельної галузі потребує подальшого вивчення.

II. Постановка завдання

Мета статті – дослідити сутність та зміст державного регулювання будівельної галузі з позиції системного підходу до управління, визначити основні напрями і форми регіонального втручання в діяльність будівельних комплексів.

III. Результати

Державне регулювання є однією із функцій державного управління. Державне управління є організаційним і регулювальним впливом держави на економічну діяльність суб'єктів ринку з метою її впорядкування та підвищення результативності. Основними функціями управління є: організація, регулювання, контроль, планування, кадрове забезпечення [2].

Із системного підходу, державне регулювання будівництва варто розглядати, як комплекс заходів державних органів законодавчого, виконавчого і контрольного характеру, спрямованих на стабілізацію та адаптацію чинної економічної системи до мінливих умов розвитку країни (регіону). Таке його розуміння дає можливість розкрити зміст державного регулювання галузі з позиції системного підходу до управління, що включає такі положення:

- формування цілей та завдань розвитку будівельного комплексу;
- визначення об'єктів регулювання;
- організація керуючої системи;
- виділення суб'єктів регулювання і формування їх структури;
- розмежування функцій і вибір необхідних методів регулювання;
- оцінювання результатів регулювання.

Поглиблення ринкових відносин, поступове і неухильне зміцнення ринку будівельної продукції в загальнонаціональному та регіональному масштабах, ставка на вхід у систему світового ринку передбачають взаємозв'язок загальних цілей розвитку будівельного комплексу із заходами конкретного характеру, що забезпечують досягнення цих цілей у певні моменти часу. Звідси стратегічна спрямованість держрегулювання будівельним виробництвом при його зовнішньому поточному прояві. Аналізуючи результати реформування будівельного господарства за роки незалежності, можна зробити висновок про відставання можливостей будівельного комплексу від сучасних вимог ринку практично за всіма параметрами (товарним, господарським, матеріально-технічним, соціальним та ін.). На практиці

такий стан речей знайшов відображення в поверхневому пристосуванні будівельних підприємств і організацій до умов ринкової економіки, а також дії стереотипів доринкового мислення, що триває. Подолання цих вад зумовлює форми, структури, методи та інші характеристики державного регулювання галузі, здатні забезпечити системи прийняття рішень, ринкових за змістом і призначенням, а також доступних розумінню кожного працівника будівельних підприємств. В іншому випадку, що є характерним для сьогоднішньої ситуації, можливе превалювання адміністративного підходу над економічним, а це суперечить суті та вимогам ринкового управління господарством.

Вирішення значних проблем підприємств будівельного комплексу, поставлених сучасним етапом економічного розвитку країни, вимагає від кожного регіону обґрунтованого вибору найбільш доцільних і перспективних напрямів наукових досліджень та створення умов для широкого практичного використання їх результатів. Правильний вибір тематики з урахуванням актуальності та важливості як для всієї країни в цілому, так і для окремого її регіону є важливою умовою підвищення ефективності інноваційної діяльності. У зв'язку із цим при формуванні науково-технічної політики мають враховуватися такі фактори регіональної специфіки, як: задоволення вимог конкретних територій щодо науково-технічних результатів усього наукового комплексу країни (регіону); врахування особливостей регіону як місця розміщення господарюючих суб'єктів, зокрема, науково-технічних.

Можна зазначити, що ігнорування регіональних аспектів науково-технічного розвитку призвело до таких результатів:

- негативного впливу на галузеву діяльність, оскільки функціонування однієї галузі в регіоні, часом, закривало можливості та перспективи розвитку іншої;
- зниження наукового рівня та ефективності робіт з прогнозування розвитку будівельного комплексу;
- негативного впливу на об'єктивність визначення пріоритетних напрямів науково-технічного прогресу в будівництві;
- ускладнень у вирішенні великих міжгалузевих проблем. Проблема регулювання взаємовідносин між центром і регіонами в процесі науково-технічної діяльності ставить завдання формування банку даних та інформаційних потоків, що відповідають новим цілям і умовам соціального та економічного розвитку регіонів на основі розширення їх господарських прав, самоврядування та самофінансування.

У сучасних умовах велике значення має культурне середовище, до чинників впливу якого входять характеристики загального

Держава та регіони

культурного рівня споживачів і виробників, історико-культурні традиції, творча активність суспільства та напрями використання, а також прояв неформальної культури, що впливає на своєрідність споживчих смаків та уподобань. Низька організаційна культура підприємництва є результатом відсутності певної сукупності ціннісних орієнтирів підприємств і форм. Тільки орієнтація діяльності підприємства у бік культурно-історичних компонентів дасть можливість безпосередньо брати участь бізнес-суб'єкту в процесі відтворення, збереження та використання культурного потенціалу суспільства, а діючи в рамках соціально-етнічної концепції – в його розвитку і збагаченні.

Вважаємо, що основними напрямками регіонального втручання в діяльність будівельних комплексів, є:

- регіональний протекціонізм “власного будівельника”;
- планування держзамовлень з позиції “терори” збалансованого бюджету (кратне збільшення продукції рівносильно кратному збільшенню доходів і податкових надходжень);
- використання податкової системи, в тому числі коригування податкових ставок, у межах компетенції регіону;
- фінансовий та кредитний вплив на товаровиробника;
- перетворення матеріально-технічної бази підприємства будівництва;
- страхування ризику на ринку будівельної продукції;
- інформаційне забезпечення та надання консультацій різного роду.

У сукупності вони сприяють створенню в регіоні і галузі господарського порядку – правил господарювання, а також ринкової поведінки його суб'єктів і самого регіону в економіці. Водночас стає можливим прискорення створення корпоративного сектора, здатного виступити стратегічним партнером держави та регіону у зміцненні їх регульовального впливу на будівельне виробництво. Надалі великі будівельні корпорації будуть здатні взяти на себе функції планування та організації обміну діяльністю підприємств будівництва та інших галузей, використовуючи як ринкові, так і планово-розподільні методи (всередині корпоративного обороту). Органи влади регіону при цьому мають сприяти становленню структур такого роду, оскільки вони базуються на інтеграції груп підприємств за технологічною вертикалі або економічною по горизонталі, за наявності тенденції входження в транснаціональні форми загальноукраїнського масштабу. Виконання розглянутих положень багато в чому залежить від формування відповідного організаційно-економічного механізму управління будівництвом на регіональному та галузе-

вому рівнях. У цьому аспекті важлива роль відводиться формам державного регулювання будівництва, здатним забезпечити розширення дії в галузі законів і принципів ринкової економіки, підвищення ефективності виробництва на основі НТП і поворот у бік споживача. Використання з цією метою форм державного регулювання будівельної галузі, що діють в інших країнах (регіонах), на нашу думку, є неефективним, оскільки будь-яке перенесення організаційного досвіду сприймається, як імператив, а реальність ставить його під сумніви.

Вивчення стану регіонального господарства та будівництва в Україні, а також повноважень органів влади і внутрішніх територіальних утворень надає можливість визначити такі форми державного регулювання:

- фінансово-кредитне забезпечення будівельних підприємств;
- матеріально-технічна підтримка;
- податкові преференції;
- інформаційне обслуговування;
- управлінська допомога;
- консультативна допомога.

Для успішного функціонування зазначених форм важлива наявність конкретної програми формування та розвитку державного регулювання народного господарства і його галузей, а також відповідного організаційно-економічного механізму його реалізації. Це, у свою чергу, підсилить впевненість громадян у тому, що держава успішно впровадить з реалізацією своїх функцій із забезпечення взаємодії між ними та державою. Набір цих функцій визначено сферами, де мають місце проблеми у розвитку ринкової економіки, тобто тими завданнями, вирішення яких неможливе на основі контрактів. До таких завдань, як засвідчили проведені дослідження, відносяться [3]:

- специфікація та захист прав власності за умови нерівності трансакційних витрат;
- створення каналів обміну інформацією: рівноважна ціна формується на базі розвинутої інформаційної інфраструктури ринку, що дає можливість його учасникам обмінюватися інформацією з мінімальними витратами і мінімальними спотвореннями;
- розробка стандартів – діяльність держави дає можливість знизити витрати вимірювання якості обмінюваних товарів і послуг, а в ширшому сенсі – розробка універсальних заходів, до яких відноситься й організація державою грошового обігу;
- створення каналів і механізмів фізичного обміну товарами і послугами – інфраструктура ринку включає в себе не тільки канали обміну інформацією, а й канали фізичного руху товарів і послуг (транспортна мережа тощо);
- правоохоронна діяльність і виконання ролі “третьої” сторони в конфліктах –

виникнення непередбачених обставин при виконанні контрактів вимагає втручання "третьої" сторони (суду) для створення гарантій від їх опортуністичного використання сторонами контракту;

- виробництво суспільних благ (оборона, охорона здоров'я, освіта тощо).

Функціонування держави пов'язане з трансакційними витратами. І вони тим більше, чим у більшій кількості трансакцій держава виступає, як гарант виконання умов контракту. Чим активніша роль держави в специфікації і захисті прав власності, тим складніше внутрішня структура апарату управління і більше інформації, що циркулює в ній, спотворюється. Тому поряд з "провалами" ринку варто враховувати і "провали" держави, до числа яких на сьогодні можна віднести:

- невідповідність доходів і витрат – державу значно важче перетворити на банкрута, навіть якщо вона виявляється нездатною виконувати взяті на себе зобов'язання;
- відсутність чітких критеріїв ефективності діяльності держави: державні структури підміняють їх самостійно розробленими стандартами, і тоді діяльність держави оцінюється заданими нею самою критеріями (зростання бюджетних надходжень, експансії державного контролю тощо);
- висока ймовірність досягнення результатів, відмінних від поставлених: зростання інформаційних витрат і витрат моніторингу та контролю, що супроводжує розвиток держави, створює передумови для відхилення реалізованих завдань від поставлених;
- нерівномірний розподіл ресурсів підприємницьких структур, у зв'язку з чим доводиться вибирати між двома недосконалими альтернативами: розподіл прав власності здійснюється на основі ринкового обміну, що функціонує без витрат, з приватними гарантіями виконання контракту та передачею контролю за обміном повноваженнями державі, що діє в інтересах сторін контракту.

УДК 35:172.4

ДЕРЖАВНА ІНФОРМАЦІЙНА ПОЛІТИКА: КОНЦЕПЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ

Степанов В.Ю.

доктор наук з державного управління, доцент
Харківська державна академія культури

Annotation

In connection with growing influence of information technologies on the methods of informative actions informative safety as conceptual aspect of public informative policy is considered.

IV. Висновки

Визначення державного регулювання, що зустрічається в економічній літературі, лише як діяльності державної влади щодо створення умов забезпечення підприємницької діяльності в усіх її різновидах, не достатньо повно відповідає зазначеним напрямкам його дії. Таке визначення, на нашу думку, відображає лише підтримку процесу виробництва, а не його регулювання на всіх рівнях управління. Важливо, щоб воно не тільки сприяло виникненню загальних умов розвитку системи господарства, а й здійснювало постійний вплив як на створення форм і структур, так і методів, що відповідають реалізації інтересів держави (регіону). У будівництві такий їх вплив проявляється через інфраструктуру галузі та регіону. Ситуація, що склалася на сьогодні у сфері будівництва регіону (спад виробництва, зниження темпів розвитку, скорочення інвестиційної активності, нерозвиненість ринкової інфраструктури тощо) вимагає обґрунтованого підходу до вибору форм і методів державного регулювання з метою вирішення проблем управління будівельними підприємствами.

Література

1. Воробйов А.В. Державне управління інвестиційною діяльністю в будівництві : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 [Електронний ресурс] / Андрій Володимирович Воробйов ; Гуманітарний ун-т "Запорізький ін-т держ. та муніципального управління". – Запоріжжя, 2007. – 20 с. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/ard/2007/07vavidb.zip>.
2. Державне регулювання економіки : навч. посіб. / [С.М. Чистов, А.Є. Никифоров, Т.Ф. Куценко та ін.]. – 2-ге вид., доопрац. і доповн. – К. : КНЕУ, 2005. – 440 с.
3. Лігоненко Л.О. Нові стратегічні завдання державної політики щодо розвитку підприємництва в Україні / Л.О. Лігоненко // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – № 11. – С. 18–25.

Анотація

У зв'язку із зростаючим впливом інформаційних технологій на методи інформаційних дій розглянуто інформаційну безпеку як